

Adresseliste

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2009/12619 ART-VI-KMV
Arkivkode:
445.24

Dato:
29.09.2009

Lisensfelling av ulv i region 5 - Hedmark 2009/2010

Lisensfelling er en skademotivert felling av et bestemt antall individer av en viltart, med hjemmel i naturmangfoldloven § 18, der kvoten er fastsatt av offentlig myndighet og der det kreves at jegeren er registrert som lisensjeger i Jegerregisteret for å kunne delta.

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18, første ledd, bokstav b og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, fatter Direktoratet for naturforvaltning vedtak om lisensfelling av ulv i region 5 – Hedmark i 2009/2010. Kvoten settes til 2 ulver innenfor deler av Ringsaker, Hamar, Løten, Elverum, Åmot, Stor-Elvdal og Rendalen kommuner. Fellingsperioden er 1. oktober 2009 til og med 31. mars 2010.

Lisensfellingene iverksettes for å avverge framtidige skader på husdyr.

Et uttak av 2 ulver vurderes ikke å være til skade for bestandens overlevelse.

Bakgrunn

Ved behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) fastsatte Stortinget nasjonale bestandsmål for gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004). Det ble også vedtatt å opprette åtte forvaltningsregioner for rovvilt, samt et nytt forvaltningsområde for ynglende ulv, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004).

Gjennom forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 7 er de regionale rovviltnemndene gitt myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling etter forskriftens § 10 når bestandene ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for hver enkelt art i regionene.

Rovviltforskriften § 7 (Generelle bestemmelser om vedtak fattet av rovviltnemnden):

Rovviltnemnden har myndighet til å fatte vedtak om kvote for felling etter forskriften § 8 og § 10 og kvote for jakt etter forskriften § 11 når bestanden av den enkelte art ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen, jf. forskriften § 4. Nemndens myndighet skal for ulv og bjørn baseres på de siste dokumenterte data om siste års ynglinger fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt, jf. forskriften § 3 tredje ledd. Tilsvarende skal nemndens

myndighet for gaupe og jerv baseres på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger de tre siste årene fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt. (...)

Direktoratet har myndighet til å fatte vedtak om alle former for felling og jakt dersom situasjonen tilsier det, jf. naturmangfoldloven § 18 og rovviltforskriften § 13. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse, og at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning.

Lovgrunnlaget

Det rettslige grunnlaget for avgjørelsen er Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18, første ledd, bokstav b og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, hvor det fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk (...)

b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom,(...)

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.(...)

Naturmangfoldloven § 77 (overgangsbestemmelser):

Beslutninger om delegering av myndighet, forskrifter eller enkeltvedtak med hjemmel i bestemmelser som oppheves eller endres ved denne loven, står fortsatt ved lag inntil Kongen bestemmer annet. (...)

Rovviltforskriften § 1 (formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Rovviltforskriften § 3 (nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 15 ynglinger av bjørn. Det skal være 3 årlige ynglinger av ulv innenfor forvaltningsområdet for ynglende ulv, der familiegruppens revir i sin helhet ligger i Norge. Dersom over halvparten av reviret ligger innenfor forvaltningsområdet for ynglende ulv, skal reviret regnes som innenfor forvaltningsområdet. Når en del av reviret ligger i Sverige skal familiegruppen ikke regnes med i målet på 3 årlige ynglinger.(...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 13 (Direktoratet for naturforvaltnings myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):

Direktoratet for naturforvaltning kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betinget skadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt på gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. (...)

Det vises også til St.meld. nr. 15 (2003-2004) *Rovvilt i norsk natur* og Stortingets behandling av denne, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004).

Prinsipper for offentlig beslutningstaking:

Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1) lyder:

”Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.”

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

Direktoratet legger til grunn at dette vedtaket blant annet bygger på kunnskap om ulvens bestandssituasjon. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig, jf. naturmangfoldloven § 8. Direktoratet vil i den forbindelse vise til beskrivelsen av bestandssituasjonen for ulv i Norge og Skandinavia i dette vedtaket, samt til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. Føre-var-prinsippet kommer til anvendelse i situasjoner hvor man ikke har slik tilstrekkelig kunnskap, jf. naturmangfoldloven § 9.

Rovviltnemndenes anbefaling

Rovviltnemndene i region 4 (Østfold, Oslo og Akershus) og region 5 (Hedmark) fattet den 26. august 2009 følgende vedtak:

Rovviltnemndene i region 4 og 5 viser til den nasjonale målsettingen om 3 årlige ynglinger av ulv innenfor forvaltningsområdet. Det er registrert 2 ynglinger innenfor forvaltningsområdet for ulv i 2008. Rovviltnemndene anser at de ikke har myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling, jf §§ 4, 7 og 10 i rovviltforskriften.

Rovviltnemndene vil peke på at DN i henhold til § 7 skal vurdere om nemndene i visse situasjoner likevel skal delegeres myndighet. Vi kan ikke se at slik vurdering er gjort. Rovviltnemndene ber derfor om at DN foretar en slik vurdering.

Rovviltnemndene ber DN om å åpne for lisensfelling av 2 ulver utenfor forvaltningsområdet i region 4 og 5 i 2009/2010. Vi vil imidlertid påpeke at dersom det på sporsnø påvises stasjonær ulv i tamreinområder eller viktige beiteområder for husdyr, bør det vurderes lisensfelling for flere individer.

Direktoratets vurderinger

Rovviltnemndene har bedt direktoratet vurdere om det skal delegeres myndighet til nemndene, slik at nemnda selv kan fatte vedtak om lisensfelling av ulv selv om bestandsmålet ikke er nådd.

Direktoratet har vurdert slik delegering i dette tilfellet, men finner det ikke hensiktsmessig. Det vises til kommentarene til rovviltforskriften § 13, annet ledd og til bestandssituasjonen for ulv.

Generelt om lisensfelling:

I St.meld. nr. 15 (2003-2004) er det lagt opp til en økt vektlegging av lisensfelling og kvotejakt som framtidige beskatningsformer på rovvilt. Innenfor rammen av norsk lovverk og hensynet til Bern-konvensjonens bestemmelser vil dette innebære at felling av ulv kan foregå som lisensfelling. Bakgrunnen for dette er ønske om å utvikle jakt og fellingsformer som sikrer økt alminneliggjøring av rovviltartene og bred deltagelse av lokale jegere.

I rovviltforskriften § 7, jf § 10, legges det opp til at rovviltnemnda kan fatte vedtak om kvote for lisensfelling av ulv når bestanden ligger over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Direktoratet kan fatte vedtak om alle former for felling og jakt dersom situasjonen tilsier det, uavhengig av bestandsmålet, jf. naturmangfoldloven § 18 og rovviltforskriften § 13. Hovedregelen er at lisensfelling av ulv innenfor forvaltningsområdet for ynglende ulv ikke skal iverksettes før bestandsmålet er nådd. Utenfor forvaltningsområdet for ynglende ulv skal det uavhengig av bestandsmålet raskt kunne iverksettes felling av ulv dersom bestandssituasjonen tillater dette.

Forvaltningsområdet for ynglende ulv og nasjonalt bestandsmål:

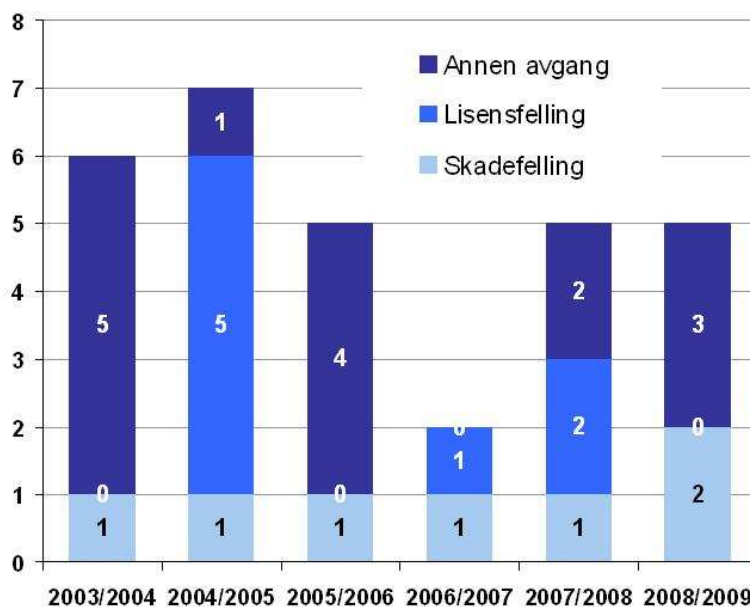
Gjennom behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) ble det opprettet et forvaltningsområde for ynglende ulv, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004). Forvaltningsområdet har følgende avgrensing: Akershus: Hele fylket med unntak av kommunene Hurdal, Eidsvoll, Nannestad, Gjerdrum og Nittedal øst for Nitelva. Oslo: Hele fylket. Østfold: Hele fylket. Hedmark: Hele fylket med unntak av kommunene Nord-Odal, Stange, Hamar, Løten, Ringsaker, Åsnes vest for Glomma, Våler vest for Glomma, Elverum vest for Glomma, Åmot vest for Glomma, Stor-Elvdal, Rendalen, Engerdal, Folldal, Alvdal, Tynset, Tolga og Os.

Det nasjonale bestandsmålet for ulv er etter behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) fastsatt til 3 årlige ynglinger av ulv innenfor forvaltningsområdet for ynglende ulv. Grensegruppene av ulv (ulv som har tilhold på begge sider av grensen mellom Norge og Sverige) må forvaltes i samarbeid med Sverige, og legges ikke inn i det norske bestandsmålet, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften § 3.

Bestandssituasjonen i Norge og Skandinavia:

Den 15. juni 2009 presenterte Høgskolen i Hedmark en foreløpig statusrapport om ulv i Skandinavia vinteren 2008-2009. Totalt sett er den skandinaviske ulvebestanden i vekst. Det er registrert 25 nye kull i Skandinavia i 2008, hvorav 3 er helnorske (Osdalen, Julussa og Kynna) og ett omfatter grenserevir (Dals Ed-Halden). De foreløpige bestandstallene viser at det totalt var minimum 186-209 ulver i Skandinavia vinteren 2008-2009, hvorav 24-26 i Norge og 10-15 med tilhold på tvers av riksgrensen.

Foreløpig er det registrert en helnorsk yngling av ulv i 2009 (Osdalen). Foreliggende data fra springer på snø vinteren 2008-2009, samt data fra radiomerkede dyr, tilsier at det maksimalt kan forventes to helnorske ynglinger av ulv i 2009. Det er derfor lite sannsynlig at bestandsmålet på 3 årlige ynglinger innenfor forvaltningsområdet for ynglende ulv (helnorske revir) nås i 2009.

Total avgang av ulv:

Figur 1. Total avgang ulv fra 2003/2004 til 2008/2009 (hele landet).

Direktoratet for naturforvaltning har i brev av 29. mai 2009 og 19. juni 2009 gitt fylkesmennene i Hedmark, Oslo og Akershus og Østfold myndighet til å iverksette skadefelling etter rovviltforskriften § 9 på til sammen 3 ulv i perioden 1. juni 2009 til og med 15. februar 2010. En hannulv ble påkjørt av toget i Stor-Elvdal 2. juni 2009 og er belastet denne kvoten. I tillegg er en hannulv felt på fellingstillatelse i Rendalen 30. juni 2009.

I tillegg til dette har det vært en avgang på to ulver i Oppland inneværende jaktår (skadefelling 2. og 16. juli 2009).

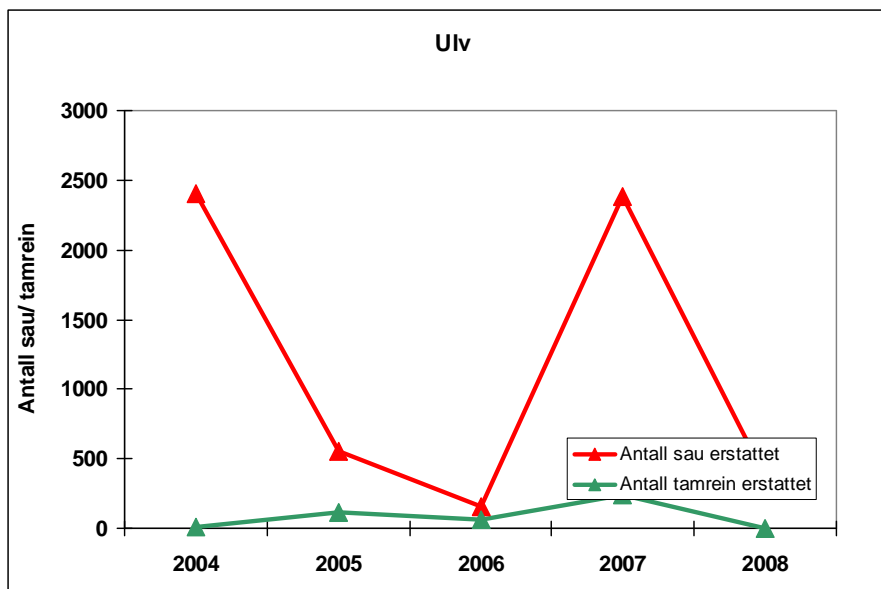
Skadepotensialet i det aktuelle området:

Området som det åpnes for lisensfelling i, ligger i sin helhet utenfor forvaltningsområdet for ynglende ulv. I ”Strategier for felles forvaltning av ulv” i region 4 og 5 heter det at *lisensfelling kan også iverksettes for å ta ut ulv utenfor forvaltningssonen, uavhengig av bestanden for øvrig, forutsatt at det ikke er skadelig for bestandens overlevelse*. Videre heter det at *ved vedtak om kvote for lisensfelling skal avgrensning av fellingsområde og kvotefordeling følge prinsippene for den differensierte forvaltningen i regionen*. Det legges her vekt på områdets betydning som beitemark, potensialet for framtidige skader og muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak.

Det aktuelle fellingsområde omfatter områder som i forvaltningsplanen for region 5 er definert som områder der beitedyr har prioritet og områder der det skal differensieres mellom viktige beiteområder og viktige rovviltområder. Lisensfelling er derfor et aktuelt virkemiddel i dette området. Potensialet for fremtidig ulveskader i det aktuelle området er betydelig.

Det er store årvisse variasjoner i ulveskader på sau, både på landsbasis og i Hedmark (se figur 2). De høye tapstallene for sau i 2004 og 2007 skyldes en økt aktivitet av streifulv utenfor faste revir. Ulveskadene i 2007 var i det alt vesentlige knyttet til Hedmark fylke utenfor forvaltningsområdet, men med kortvarige tapsepisoder knyttet til utvandrende enkeltindivider også i andre fylker. Dette er skader som det er vanskelig å forutse og forebygge, særlig når ulv kommer inn i områder med mye sau på beite. I 2008 var det begrenset med ulveskader på sau.

Det totale skadeomfanget for 2009 vil først bli kjent gjennom søknad om erstatning for beitesesongen 2009. Ut fra det dokumenterte skadeomfanget kan vi forvente en ny oppgang av erstattede ulveskader på sau i 2009. Hittil i år er det dokumentert 384 sau drept av ulv på landsbasis (tilsvarende tall for 2007 og 2008 er hhv. 525 og 89). Av de dokumenterte ulveskadene er ca 170 i det området der det nå åpnes for lisensfelling.

Figur 2. Antall sau/tamrein erstattet som drept av ulv 2004-2008 (hele landet).

Konklusjon

På bakgrunn av en helhetsvurdering av situasjonen vurderer direktoratet at det ikke foreligger noen annen tilfredsstillende løsning i det aktuelle området enn felling av ulv. Et uttak av to ulver i dette området vurderes ikke å være til skade for ulvebestandens overlevelse. Direktoratet legger til grunn at i de tilfeller der bestanden har en geografisk utbredelse utover det aktuelle området medfører dette at vurderingen av bestandens overlevelse ikke kan sees isolert, men må vurderes i forhold til bestandens samlede utbredelse, jf. kommentarene til rovviltforskriften § 13. Dette gjelder også der bestanden hører hjemme i flere land.

- 1. Det åpnes for lisensfelling av 2 ulver innenfor deler av Ringsaker, Hamar, Løten, Elverum, Åmot, Stor-Elvdal og Rendalen kommuner. Området avgrenses av fylkesgrense mot Oppland i vest og RV 25 i sør. I øst avgrenses området av RV 3 fra Elverum til Koppang og videre RV 30 til Midtskogen. I nord avgrenses området av veien over Jutulhogget (fra RV 30 til RV 3), videre sørover RV 3 til kommunegrense mellom Rendalen og Alvdal, denne kommunegrensa vestover til grense mot Stor-Elvdal og kommunegrense Stor-Elvdal og Alvdal vestover til fylkesgrense mot Oppland.**
- 2. Lisensfelling omfatter også områder vernet etter naturmangfoldloven der vernebestemmelsene åpner for dette eller der forvaltningsmyndigheten har gitt nødvendig dispensasjon.**
- 3. Fellingsperioden er 1. oktober 2009 til og med 31. mars 2010.**
- 4. Lisensfelling av ulv krever grunneiers tillatelse.**
- 5. Direktoratet for naturforvaltning kan til en hver tid stanse lisensfelling eller endre fastsatt kvote dersom nye bestandsopplysninger eller opplysninger om irregulær avgang tilsier det.**

Direktoratet gjør oppmerksom på at all avgang av ulv i region 5 etter at vedtaket er fattet kan belastes aktuell lisenskvote.

Andre områder utenfor forvaltningsområdet er vurdert for lisensfelling, jf. anbefalingen fra rovviltnemndene i region 4 og 5, men direktoratet finner ikke grunnlag for å åpne for lisensfelling av ulv i andre områder innenfor region 4 og 5 på det nåværende tidspunktet. Direktoratet har i sin områdeavgrensning tatt nødvendig hensyn til områdebruken til Galven-tispa og Osdalsflokken, jf. også direktoratets avslag om skadefelling i disse to områdene sommeren og høsten 2009.

Direktoratet vil kunne gjøre en ny vurdering av situasjonen i region 4 og 5 når sporsnø foreligger og vi har en bedre oversikt over forekomsten av ulv i disse områdene.

Administrasjon og andre vilkår

De som ønsker å delta på lisensfelling foretar en særskilt registrering i Jegerregisteret www.jegerregisteret.no. Lisensfelling kan bare utøves av registrert lisensjeger. For å kunne registrere seg som lisensjeger må en ha betalt jegeravgift for gjeldende jaktår. Alle som deltar i lisensfelling plikter å holde seg jevnlig oppdatert om gjenværende kvote. Lisensen skal medbringes under felling/fellingsforsøk.

Det stilles ingen særlige krav til lisensjeger, utover de krav som følger av forskrift 22. mars 2002 nr. 313 om utøvelse av jakt, felling og fangst (se www.lovdata.no). Her står også krav om bl.a. våpen og ammunisjon.

Felling eller forsøk på felling skal umiddelbart meldes til fylkesmannen og Statens naturoppsyn. Jeger skal fremvise felt dyr for Statens naturoppsyn for umiddelbar kontroll, merking og prøvetaking av biologisk materiale, og jeger skal kunne påvise fellingssted etter anmodning fra Statens naturoppsyn, politiet eller fylkesmannen. Vilt som er avlivet i medhold av naturmangfoldloven § 18 tilfaller i utgangspunktet Viltfondet, jf. lov om jakt og fangst av vilt (viltloven) § 48. Når det gjelder lisensfelling av ulv, beholder jeger/jaktlag skinnen av felt dyr. Viltfondet opprettholder sin eiendomsrett til prøver og deler av viltet i samsvar med instruks for ivaretagelse av døde rovdyr som finnes på: <http://nidaros.nina.no/overvaking/instrukser/fallviltinstruks.pdf>

Fylkesmannen i Hedmark administrerer lisensfellingen av ulv og etablerer hensiktsmessige ordninger i forhold til oppdaterte resultater om felling og gjenstående kvote. Fylkesmannen gir ytterligere informasjon knyttet til krav om rapportering fra jeger og informasjon om aktuelle vernebestemmelser. Fylkesmannen er ansvarlig for gjennomføring av evt. ettersøk av skadet ulv.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Miljøverndepartementet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for direktoratet, jf. forvaltningsloven § 32.

Med hilsen

Janne Sollie
Direktør

Yngve Svarte

Adresseliste:

Rovviltnemnda i region 5 c/o Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034	2306	Hamar
Rovviltnemnda i region 4 c/o Fylkesmannen i Oslo og Akershus	Postboks 8111 Dep	0032	Oslo
Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034	2306	Hamar
Fylkesmannen i Oslo og Akershus	Postboks 8111 Dep	0032	Oslo
Fylkesmannen i Østfold	Postboks 325	1502	Moss
Fylkesmannen i Oppland	Serviceboks	2626	Lillehammer
Ringsaker kommune	Postboks 13	2381	Brumunddal
Hamar kommune	Postboks 4063	2306	Hamar
Løten kommune	Postboks 113	2340	Løten
Elverum kommune	Storg. 18	2418	Elverum
Åmot kommune	Torget 1	2450	Rena
Stor-Elvdal kommune	Postboks 85	2481	Koppang
Rendalen kommune	Postboks 8	2485	Rendalen
Hedmark politidistrikt	Postboks 355	2303	HAMAR
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	Oslo
Miljøverndepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	Oslo